

Monumentnummer*: 526139

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijkmonument
Inschrijving register* 10 mei 2002
Kadaster deel/nr 82883/91

Woonplaats* Tilburg
Gemeente* Tilburg
Provincie* Noord-Brabant

Locatiennaam Tilburg
Locatieomschrijving

Kadastrale gemeente* Tilburg
Sectie* Y
Kadastraal object*
Appartement aanduiding
Grondperceel 1770

Omschrijving**

Inleiding

Rechts van de eerder beschreven varkensstal staat een uit de tweede helft van de negentiende eeuw daterende KARNMOLEN. De karnmolen behoorde bij de vroeger op deze locatie staande boerderij welke in verband met de nieuwbouw uit 1912 kort daarvoor werd gesloopt. Vanaf ca. 1920 was de karnmolen in gebruik als paardenstal. In 1957 werd het rieten dak vernieuwd.

Vanwege de typologie, architectonische uitvoering en de wijze van aandrijving is deze karnmolen een unicum in het zuiden van Nederland. De aandrijving geschiedde door een koe, dit in tegenstelling tot de doorgaans gebruikelijke aandrijving met paarden (rosmolen) of honden. Een dergelijk type karnmolen is slechts bekend uit West-Vlaanderen.

Omschrijving

Gecementeerde gewitte bakstenen karnmolen op achzijdige grondslag. De karn- of 'botermolen', heeft een kegelvormig dak gedekt met riet met gecementeerde top. Aan de zijde gericht naar de boerderij een horizontaal gedeelde deur vervaardigd uit opgeklampte kraaldelen met ijzer geheng en een hardstenen plaat als dorpel.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

In het gewitte interieur een ziende eveneens gewitte sporenkap met acht sporen elk geschraagd door twee zijwaarts aangezette kortere sporen. Horizontaal op de muurplaten geplaatste secundair gebruikte balken, met centraal de voormalige spilbalk. In deze balk een halfronde uitholling en enkele ijzeren beugels en ander metalen onderdelen welke vroeger deel uitmaakten van het draaimechanisme. Op de spilbalk een verticaal geplaatste vierkante stutbalk welke de top ondersteund. De karnmolen heeft een betonnen vloer.

Waardering

De karnmolen is van algemeen belang vanwege de typologische en functionele zeldzaamheid als zijnde het enige voorbeeld in het zuiden van Nederland van een vrijstaande, zelfstandige door koeien aangedreven karn- of botermolen. Het object is tevens van belang vanwege de gaafheid van in- en exterieur en vanwege de ensemblewaarden als essentieel onderdeel van een groter gaaf geheel dat cultuur- en architectuurhistorisch van nationaal belang is.

Hoofdcategorie

Boerderijen, molens en bedrijven

Subcategorie

Boerderij (M)

Functie

Karnmolen